

Sammenfatning

Afrapportering Kulegravning

Februar 2021

Sammenfatning

Regeringen og KL besluttede med Økonomiaftalen for 2020 at gennemføre et fælles arbejde, der skulle afdække regelgrundlaget og den kommunale praksis på udsatte børn- og ungeområdet.

Resultaterne vil indgå i arbejdet med en ny "Barnets Lov" for at sætte børnene i centrum bl.a. gennem smidigere arbejdsgange samt at flytte tid fra dokumentation og proceskrav til arbejdet med børnene og familien.

Socialrådgiverens tid skal bruges på at sætte barnet i centrum, og det skal regelgrundlaget understøtte. Det handler også om at sikre barnets og familiens retssikkerhed. Barnet og familien skal i mødet med kommunen opleve enkle og gennemskuelige regler og processer, som bidrager til at få barnet i positiv trivsel og udvikling.

Kulegravningen har særligt fokus på de regler, der vedrører:

1. Faglig udredning
2. Valg af indsats, mål og handleplan for barn og familie
3. Opfølgning på indsatsen
4. Inddragelse af barn og familie

Som led i kulegravningen har fem kommuner givet deres perspektiv på udfordringer ved de nuværende regler og forslag til mulige løsninger, der kan understøtte det bedst mulige forløb for barnet og sikre, at sagsbehandlerens tid bruges på det rigtige. Derudover har også to frikommuner (Gladsaxe og Ikast-Brande) bidraget med deres erfaringer med at arbejde med ændrede og færre krav til "proces" i sagsbehandlingen. Der er således tale om det kommunale perspektiv på reglerne.

Helt overordnet efterspørger kommunerne større fleksibilitet i kravene til sagsbehandlingen afhængigt af tyngde, kompleksitet og behov i den enkelte sag. Kommunerne fremhæver også, at reglerne bør understøtte løbende inddragelse af barnet og give mere plads til socialfaglige vurderinger.

Nedenfor gengives de overordnede udfordringer og løsningsspor, som kommunerne har peget på. Efterfølgende gengives en opsummering af resultaterne for hvert af de fire ovenstående temaer, som afrapporteringen omfatter.

Overordnede udfordringer

- *Lovgivningens proceskrav afspejler ikke, at der er stor forskel på behov og "tyngden" i konkrete sager*

Kommunerne peger på, at lovgivningens krav til sagsbehandlingen (formkrav til skriftlig dokumentation, tidsfrister mm.) ikke afspejler, at der er stor forskel på kompleksiteten og børnenes behov i sagerne. Kommunerne peger på, at lovgivningens proceskrav i stedet er indrettet efter de "tunge" sager.

- *For mange proceskrav og frister kan spænde ben for socialfagligheden*

Kommunerne peger på, at mange frister og krav til proces for sagsbehandlingen bidrager til en oplevelse af overstyring og kontrol. De oplever, at frister og proceskrav mind-

sker rummet for den socialfaglige vurdering, og medfører fokus på f.eks. formelle frister frem for på kvaliteten af det socialfaglige arbejde – bl.a. i forhold til at sikre en reel inddragelse af barnet.

- *Lovgivningen bygger på en antagelse om, at sagsforløb altid udvikler sig jævnt fremadskridende i én retning. Det afspejler ikke virkelighedens sagsforløb, der ofte er mere komplekse med tilbageløb, nye behov og deraf brug for ændringer i indsatsen mv.*

Kommunerne peger på, at det bl.a. er en udfordring, at lovgivningen er bygget op efter en antagelse om, at rækkefølgen for de forskellige sagsskridt forudsættes altid at være de samme. Kommunerne efterspørger f.eks. bedre mulighed for løbende at vurdere barnets og familiens behov, da behovene kan ændre sig løbende. De efterspørger også, at opfølgningen på indsatsen bliver en mere kontinuerlig og inddragende proces end i dag, så indsatsen hele tiden kan vurderes i forhold til barnets behov.

Overordnede løsningsspor

Løsningsspor A):

- Der bør være større fleksibilitet i lovgivningens proceskrav, så kravene i højere grad afhænger af sagens kompleksitet og en socialfaglig vurdering af det konkrete behov i den enkelte sag.

Løsningsspor B):

- Lovgivningen bør have færre faste frister og større fleksibilitet i de lovgivningsbestemte sagsskridt.

Løsningsspor C):

- Lovgivningen bør tage højde for, at barnets trivsel og udvikling løbende kan ændre sig. Lovgivningen skal være mere fleksibel i forhold til at kunne "være" i de forskellige faser i et sagsforløb.

Som en del af de overordnede løsningsspor efterspørger kommunerne, at reglerne understøtter en løbende inddragelse af barnet og familien. Kommunerne peger også på muligheden for mere fleksibelt at kunne tilrettelægge, hvornår i sagsbehandlingen, de inddrager barnet eller den unge.

Konkrete udfordringer og løsninger ift. den gældende lovgivning

Udover de tværgående løsningsspor peger kommunerne på en række mere konkrete løsningsspor, der relaterer sig specifikt til de fire temaer "inddragelse af barnet", "udredning", "valg af indsats og mål" og "opfølgning", som indgår i afrapporteringen. Disse er angivet i oversigten nedenfor.

Udredning (jf. primært servicelovens § 50)

Udfordring

- 1 Der går i dag for lang tid før indsatsen for barnet kommer i gang, fordi der bruges lang tid på den børnefaglige undersøgelse. Der bruges ofte 4 måneder, som efter den nuværende lovgivning er maksimum længde for færdiggørelse.
- 2 Den børnefaglige undersøgelse bliver i dag et meget omfattende dokument og samtidig et statisk øjeblicsbillede, som ikke er anvendeligt nok i det videre forløb.
- 3 Der efterlyses større fleksibilitet i udredningen alt efter den konkrete sag.
- 4 Proceskravene giver ikke rum for løbende socialfaglige vurderinger af barnets behov.

Løsningsspor

- 1 En udredning i to dele – inddelt i en mindre omfattende "socialfaglig vurdering" og ved behov, en mere dybdegående undersøgelse, vil betyde, at barnet kan få en indsats hurtigere, og at udredningen kan blive mere anvendelig for alle parter i det videre forløb (både sagsbehandler, barn og tilbud).
- 2 Barnets liv og udvikling er ikke statisk og lovgivningen bør derfor understøtte brug af løbende "socialfaglige vurderinger", der kan gøre udredning af barnets situation og opfølgning på barnets behov mere dynamisk.
- 3 Større fleksibilitet til tilpasning af den konkrete indsats kan give et bedre forløb for barnet - fx ved bedre mulighed for at tilpasse indsatsen hurtigere efter udviklingen i barnets behov uden krav om ny udredning.

1

Indsats, mål og handleplan (jf. primært servicelovens § 52 og § 140)

Udfordring

- 1 Lovgivningen understøtter ikke, at handleplanen også bliver barnets og familiens redskab.
- 2 Handleplanen er ikke altid anvendelig og relevant hele vejen igennem et sagsforløb.
- 3 Det nuværende tidspunkt for handleplanens udarbejdelse understøtter ikke inddragelse af barnet og familien i at opstille mål for forandring og for formålet med indsatsen.

Løsningsspor

- 1 Lovgivningen, herunder tidspunktet for handleplanens udarbejdelse, skal i højere grad understøtte, at barnet og familien får ejerskab til handleplan og mål. Konkrete mål for indsatsen skal formuleres sammen med barnet og familien, når der er taget stilling til barnets behov for indsats.
- 2 Lovgivningen skal understøtte handleplanen som et mere fleksibelt og dynamisk værktøj og skal derfor have et minimum af formkrav – og skal fx understøtte en kontinuerlig opfølgning, der kan ske løbende.

2

Opfølgning (jf. primært servicelovens § 70)

Udfordring

- 1 Opfølgning handler ikke nok om progression, og om hvorvidt barnet og familien mestrer eget liv.
- 2 De lovfastsatte frister for opfølgning indebærer stor kontrol med sagerne, men står i vejen for den socialfaglige vurdering af barnets behov i den enkelte sag.

Løsningsspor

- 1 Lovgivningen skal i højere grad understøtte fokus på barnets progression og trivsel i opfølgningen.
- 2 Lovgivningen bør afspejle, at behovet for opfølgning er forskelligt fra sag til sag.

3

Inddragelse (jf. primært servicelovens § 46, § 47 og § 48)

Udfordring

- 1 Lovgivningen understøtter ikke en løbende inddragelse, fordi inddragelsen bindes meget konkret op på fastlåste tidspunkter for inddragelse ift. konkrete procesregler og sagsskridt.
- 2 Der er behov for mere fokus på kvaliteten af inddragelse. Inddragelsen skal desuden i højere grad ske på barnets præmisser og tage højde for børns forskellige behov.

Løsningsspor

- 1 Børneinddragelse bør være en dynamisk, løbende proces (fremfor særligt fastlagte nedslagspunkter), hvor barnet inddrages i væsentlige beslutninger om eget liv.
- 2 Lovgivningen bør understøtte, at inddragelse kan finde sted på forskellige måder, og at inddragelse er mere end en børnesamtale. Lovgivningen skal understøtte barnets eller den unges mulighed for at tilkendegive, hvordan den løbende dialog fungerer. Inddragelse mellem barn eller ung kan ske via flere kommunikationsformer (fx Messenger, sms, chat mv.)
- 3 Kvaliteten af inddragelsen kan styrkes med en stærkere relation mellem sagsbehandler og barn og mere fokus på feedback til rådgiver.

4

Erfaringer fra Frikommuneforsøg

Frikommunenetværket "Børn som vores vigtigste ressource" gennemfører i perioden 2017-2020 forsøg på det specialiserede børneområde. Her er kommunerne Guldborgsund, Ikast-Brande og Gladsaxe fritaget for udvalgte procesregler i sagsbehandlingen. De er fortsat forpligtede til at sikre inddragelse, tilstrækkeligt oplyste sager samt beskrivelser af formål, metoder og opfølgning på indsatserne.

Formålet med frikommuneforsøget er, at socialrådgivere skal bruge mindre tid på dokumentation og skrivebordsarbejde og mere tid på dialog med barnet og familien. En sagsbehandling med øget fokus på faglighed, inddragelse og opfølgning skal bidrage til bedre trivsel hos barnet, og at den rette indsats gives i rette tid.

VIVE følger frikommuneforsøget, og de foreløbige resultater i frikommunerne fra midtvejsevalueringen* viser, at:

- Der er blevet kortere tid mellem underretning og indsats, i nogle sager op til en halvering af varigheden mellem underretning og indsats.
- Der sker øget involvering og hyppigere og tættere dialog med familierne
- Der er tegn på færre klagesager
- Der opleves et bedre match mellem familiens udfordringer og løsninger i sagerne
- Der er tegn på positiv udvikling i børnenes trivsel over tid
- Socialrådgiverne oplever større arbejdsglæde og faglig tilfredshed

Gladsaxe og Ikast-Brande Kommune har være fritaget for en række administrative procedurer i det socialfaglige arbejde med børn og familier, bl.a. i forhold til formkravene til udredning og handleplan for barnet i dag. Til gengæld har kommunerne arbejdet med en styrket dialog og fokus på en stærkere relation mellem sagsbehandler og barn og familie. De to kommuner har deltaget i kulegravningens interview. Her peger de på:

- ✓ Enklere krav til f.eks. den børnefaglige undersøgelse opleves at frigive tid, som sagsbehandleren i stedet bruger sammen med familien.
- ✓ Friere rammer og en langt tættere relation og dialog mellem sagsbehandler og barn og familie har medført en stærkere socialfaglighed i sagsbehandlingen.
- ✓ En dialogbaseret tilgang – hvor sagsbehandleren er tættere på familien – er med til at gøre sagsbehandlingen mere dynamisk og styrke inddragelsen af barnet og familie. Det giver ifølge frikommunerne et bedre forløb for barnet og opleves at styrke retssikkerheden for familien. Det er deres vurdering, at forsøgene samlet set har medført en styrket kvalitet i indsatsen.
- ✓ Det har været positivt, at dokumentation og proceskrav kan justeres alt efter samarbejdet med familien og problemstillingens tyngde i den konkrete sag.

*Efter afslutningen af arbejdet med kulegravningen, er slutevalueringen af frikommuneforsøget udarbejdet og offentliggjort. Slutevalueringen "Fra dokumentation til relation i børnesager" kan findes her: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/fra-dokumentation-til-relation-i-boernesager-15787/>.